

NORGES HØYESTERETT

Den 15. november 2021 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Normann, Ringnes og Bergh i

HR-2021-2207-U, (sak nr. 21-115255STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A

(advokat Arild Christian Dyngeland
advokat Laila Kjærevik)

mot

Påtalemyndigheten

avsagt slik

DOM OG BESLUTNING :

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens dom i sak om blant annet medvirkning til grove trygdebedragerier.
- (2) Ved tiltalebeslutning 1. juli 2019 ble A satt under tiltale for fire tilfeller av medvirkning til grovt trygdebedrageri (postene I b og c og II a og b), ett tilfelle av medvirkning til forsøk på grovt trygdebedrageri (post III), grov økonomisk utroskap (post VII), uriktig forklaring til offentlig myndighet (post IX b), skattesvik (post XI) og brudd på regnskapsførerloven (post XII). Tiltalebeslutningen omfattet i tillegg også åtte andre personer, hvorav fem som var tiltalt for trygdebedragerier som A var tiltalt for å ha medvirket til. Tiltalen for brudd på regnskapsførerloven gjaldt i tillegg selskapet Z AS.
- (3) Ved Bergen tingretts dom 27. mai 2020 ble A frifunnet for tiltalen post I b, post II a og post XII. Hun ble også frifunnet for krav om inndragning. For de øvrige tiltalepostene ble hun dømt til fengsel i to år og to måneder. Hun ble videre fradømt retten til å drive næringsvirksomhet for en periode på fire år.
- (4) Både A og påtalemyndigheten anket over tingrettens dom. Anken fra A omfattet bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for de tiltalepostene der hun var dømt i tingretten. Anken fra påtalemyndigheten gjaldt de forholdene A ble frifunnet for i tingretten. Ankene ble henvist til ankeforhandling.
- (5) Bare én av de øvrige tiltalte, B, anket over domfellelsen i tingretten. Denne anken ble imidlertid trukket under ankeforhandlingen. Da lagmannsretten tok saken opp til doms, var

altså tingrettens dom rettskraftig for samtlige av de opprinnelig tiltalte i sakskomplekset bortsett fra A.

(6) Gulating lagmannsrett avsa 8. juli 2021 dom med slik domsslutning:

- «1. A f. 00.00.1968 blir dømt for brotsverk mot
- straffelova [1902] § 271, jf. § 270 første ledd nr 1, jf. andre ledd og straffelova § 372, jf. § 371 bokstav a, jf. straffelova § 15 (tiltalevedtaket post I c),
 - straffelova § 372, jf. § 371 bokstav a, jf. straffelova § 15 (tiltalevedtaket post II b)
 - straffelova [1902] § 271, jf. § 270 første ledd nr 1, jf. andre ledd, jf. straffelova [1902] § 49 og straffelova § 372, jf. § 371 bokstav a, jf. § 16, jf. straffelova § 15 (tiltalevedtaket post III),
 - straffelova [1902] § 271 a jf § 271, jf. § 270 første ledd nr. 1, jf. andre ledd og straffelova § 374 jf. § 372 jf. § 371 jf. § 15 (tiltalevedtaket post I b),
 - straffelova § 374 jf. § 372 jf. § 371 jf. § 15 (tiltalevedtaket post II a),
 - straffeloven [1902] § 276, jf. § 275 første ledd, jf. annet ledd og straffelova §391, jf. § 390 (tiltalevedtaket post VII),
 - straffelova [1902] § 166 første ledd, jf. annet ledd og straffeloven § 221, jf. strl § 15 (tiltalevedtaket post IX),
 - likningslova § 12-1 nr 1 bokstav a og straffelova § 378 (tiltalevedtaket post XI), og
 - rekneskapsførerlova § 14, jf. § 1 (tiltalevedtaket post XII)
- til straff av fengsel i 2 – to – år og 4 – fire – måneder.

Varetekt kjem til frådreg med 200 -tohundre- dagar, jf straffelova § 83.

2. A blir frådømt retten til å drive næringsverksemd for ein periode av 4 – fire – år, jf. straffelova § 56 bokstav a.
3. A blir dømt til å tole inndraging av utbyte av strafflagd handling med kr 110 000 -hundreogtitusen-, jf. straffelova § 67.»

(7) Det var dissens knyttet til post I b og II a. For post I b ble A dømt for grovt uaktsom medvirkning til grovt bedrageri, mens et ikke bestemmende flertall på fire dommere ville dømme for forsettlig medvirkning til grovt bedrageri. For post II a ble A dømt for grovt uaktsom medvirkning til grovt bedrageri. Én dommer stemte for domfellelse for forsettlig medvirkning til grovt bedrageri, mens to dommere stemte for frifinnelse.

Partenes syn på saken

- (8) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen, lovanvendelsen under skyldspørsmålet, straffutmålingen, inndragningen og rettighetstapet.
- (9) Anken over saksbehandlingen gjelder postene I b og c, II a, II b, III, VII, IX b, XI og XII. Som en overordnet ankegrunn, som omfatter hele tiltalen bortsett fra post XII, anføres det at lagmannsretten har lagt for stor vekt på tingrettens bevisvurderinger knyttet til de medtiltaltes

hovedhandling. Dette er i strid med kravet til rettferdig rettergang i Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 6 og Grunnloven § 95, særlig fordi påtalemyndigheten frafalt en rekke sentrale vitner som følge av at Bs ankesak ble hevet. For postene I b og c, II a og b, VII, XI og XII er det dessuten anført at lagmannsrettens domsgrunner er mangelfulle. Samlet sett har A ikke fått en rettferdig rettergang.

- (10) Anken over lovanvendelsen under skyldspørsmålet gjelder postene I b, II a og XII. For post I b og II a er det anført at lagmannsretten har trukket medvirkningsansvaret for langt. For post XII er det anført at forsettskravet er anvendt feil, og at det uansett ikke er grunnlag for å dømme selskapets representant når selskapet er frifunnet.
- (11) Som feil ved straffutmålingen anføres det at lagmannsretten skulle ha gitt ytterligere varetektsfradrag for ulovlige kroppsvisitasjoner i fengslet.
- (12) Det er videre anført at det ikke er grunnlag for å rette et inndragningskrav mot A i egenskap av aksjonær i MHK Vest AS når selskapet er rettskraftig frifunnet ved tingrettens dom.
- (13) Rettighetstapet er en konsekvens av domfellelsen og må tas til fornyet behandling i den utstrekning anken fremmes.
- (14) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle og anført at lagmannsretten ikke har begått saksbehandlingsfeil. Forsvareren hadde samtykket i at de vitnene som ble frafalt, kunne frafalles. Uansett har lagmannsretten i stor grad bygget på dokumentbevisene. Lagmannsretten har gitt en utførlig og tilstrekkelig redegjørelse for de sentrale bevisene og sitt bevisresultat. Det er ingen holdepunkter for at beviskravet er anvendt feil.
- (15) Det foreligger heller ingen lovanvendelsesfeil. Uten As bistand kunne ikke de andre tiltaltes bedragerier vært gjennomført. Hennes bidrag kan ikke betegnes som passivt.
- (16) Påtalemyndigheten er enig i at domfelte har krav på ytterligere 16 dager i varetektsfradrag på grunn av ulovlige kroppsvisitasjoner, jf. HR-2021-1155-A.
- (17) Når det gjelder inndragningskravet, gjøres det gjeldende at frifinnelsen av MHK Vest AS ikke har positiv rettskraftvirkning for A. A er kjent skyldig i lagmannsretten for overtredelse av regnskapsførerloven.

Ankeutvalgets syn på saken

Utvalgets kompetanse og opplegget for avgjørelsen

- (18) A har ankerett til Høyesterett for så vidt gjelder forholdene i tiltalen post I b, II a og XII ettersom hun ble frifunnet for disse forholdene i tingretten, men domfelt i lagmannsretten. Ankeretten omfatter også den samlede reaksjonsfastsettelsen. Inndragningsavgjørelsen knytter seg til post XII, og også den omfattes derfor av ankeretten.
- (19) Når det foreligger ankerett, følger ankeutvalgets kompetanse av straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Denne bestemmelsen fastsetter at anken bare kan nektes fremmet hvis utvalget enstemmig finner det klart at anken ikke kan føre frem. Nektelsesbeslutningen må i tilfelle begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.

- (20) For øvrig kan anken bare fremmes med samtykke fra ankeutvalget. Samtykke skal etter § 323 første ledd andre punktum bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett.
- (21) Straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a gir ankeutvalget kompetanse til å avgjøre anke over lagmannsrettens dom når det finner det klart at lagmannsrettens dom «helt eller delvis bør oppheves». Bestemmelsen er også forstått slik at den gir ankeutvalget adgang til å sette ned idømt straff, uten å oppheve dommen i sin helhet, i tilfeller der ankeutvalget finner det forsvarlig, se HR-2021-1348-U avsnitt 13 til 15.
- (22) Utvalget vil først behandle de delene av anken der det foreligger ankerett.

Post I b og II a – anken over saksbehandlingen

- (23) I tiltalebeslutningen er handlingene under disse to postene beskrevet slik:

«I b:

Gjelder nr. 1 B og nr. 5 A

I perioden fra 8.2.2013 – 31.1.2019, i Bergen har B ved gjentatte anledninger forledet ansatte i NAV til å innvilge og utbetale tilsammen kr 2 132 889,- for mye i arbeidsavklaringspenger og uføretrygd ved at han har inngitt uriktige opplysninger om arbeidsforhold og inntekt til NAV. A har i egenskap av eier og regnskapsfører i selskapene han har jobbet i medvirket til å legge til rette for at han kunne være i arbeid uten å få lønn registrert på seg.»

II a:

Gjelder nr. 1 B, nr. 4 C og nr. 5 A

I perioden fra 29.10.2015 – 11.02.2018 i Bergen har B ved gjentatte anledninger forledet ansatte i NAV til å innvilge og utbetale tilsammen kr 600.014,- for mye i sykepenger, feriepenger og dagpenger ved at han i samarbeid med sin bror B og eier og regnskapsfører for noen av selskapene han har arbeidet i, A, har inngitt uriktige opplysninger om arbeidsforhold og inntekt til NAV.»

- (24) Tiltalen gjelder altså trygdebedragerier som skal være begått av henholdsvis B og C. A er, som eier og regnskapsfører i selskaper som de to har arbeidet i, tiltalt for medvirkning til bedrageriene.
- (25) Ved tingrettens dom er B og C rettskraftig dømt i samsvar med tiltalen. Lagmannsretten har likevel bygd på at dette ikke har rettskraftvirkning for A sak. I den sammenheng uttaler retten:
- «Dei strafflagde handlingane som dei andre i sakskomplekset er domfelt eller frifunne for, er ikkje rettskraftig avgjort for A. I høve eventuelt straffansvar for medverknad, kan A gjere gjeldande alle motsegner mot det domsresultat som tingretten er kome til for dei domfelte. Dommen og dei vurderingane som tingretten har gjort i domsgrunnane, er likevel å rekne som bevis. Som bevis kan tingretten sin dom etter omstenda kan ha stor vekt, sjå Andenæs/Myhrer, Norsk straffeprosess, 4. utgåve, 2009 s. 459.»
- (26) Lagmannsretten har ved dette tatt et riktig utgangspunkt.

(27) For hver tiltalepost har lagmannsretten i sin dom, før drøftelsen av om A er skyldig i medvirkning, drøftet om hovedmannen – henholdsvis B og C – er skyldig i grovt bedrageri.

(28) For post I b har lagmannsretten, etter en omfattende gjennomgang av Bs forhold, konkludert slik:

«Bevisa som er ført for lagmannsretten gjev eit klart anna inntrykk av B sin arbeidsevne enn det han rapporterte til NAV. Etter at B trakk anken sin under ankeforhandlinga for lagmannsretten, blei fleire vitne fråfalla av aktoratet. Sjølv om lagmannsretten ikkje har det same bevisomfanget som tingretten når det gjeld B sin kontakt med behandlarar og NAV, er det også for lagmannsretten bevist utanfor rimeleg tvil at B var den reelle daglege leiaren av X AS og av Y AS. Dokumentbevisa som omhandlar dette emnet er dei same som for tingretten.

Lagmannsretten syner her til skildringa av dokumentbevisa i tingretten sin dom på side 56 til side 60. Lagmannsretten er samd i tingretten sine vurderingar av desse bevisa. For lagmannsretten er dokumentbevisa i seg sjølv tilstrekkelege til å konstatere at B forsettleg ga NAV eit urett inntrykk av at han hadde ingen - eller berre liten - arbeidsevne, og at det ga grunnlag for trygdeytningar frå NAV. At han med urette fekk utbetalt trygdeytningar, førte til tap for NAV.»

(29) I sin drøftelse av Cs forhold i tilknytning til post II a uttaler lagmannsretten at vitneføringen for tingretten var mer omfattende enn for lagmannsretten. Retten viser i den sammenheng til enkelte, nærmere angitte avsnitt i tingrettens dom og uttaler at den informasjonen fra vitneføringen som tingretten bygger på i disse avsnittene, er «ukjend for lagmannsretten». Deretter uttaler lagmannsretten:

«Etter dei dokumentbevisa som er ført for lagmannsretten, er det heva over rimeleg tvil at C er skuldig i grovt trygdebedrageri. C ga urette eller manglande opplysningar til NAV om at han arbeidde og fekk løn frå mellom anna Rask Levering AS og Bergen og Omegn Invest AS i den tida han fekk sjukepengar og dagpengar, og villeia NAV til å betale trygdeytningar som han ikkje hadde krav på.

Handlingane var forsettlege og gjort med hensikt å skaffe C ei urettkomen vinning. Lagmannsretten syner til det tingretten skriv om dokumentbevisa i dommen på side 83 til side 87, som lagmannsretten seier seg samd i. Lagmannsretten legg særleg vekt på e-postane som er sende frå C til B 10. juli 2016 og 10. september 2016 med timelistar, der det går fram at «C» skal ha betaling for arbeid som han har gjort for X AS i juni og august 2016.»

(30) Lagmannsrettens dom viser klart at retten, på grunnlag av de bevisene som ble ført, er kommet til at det er bevist utover enhver rimelig tvil at B og C er skyldig i grovt bedrageri som beskrevet i tiltalen. Domsgrunnene etterlater ingen tvil om at lagmannsretten har foretatt en selvstendig bevisbedømmelse. At retten, i stedet for å redegjøre fullt ut for dokumentbevisene og betydningen av dem, har vist til tingrettens dom og erklært seg enig i tingrettens vurderinger, er i samsvar med adgangen etter straffeprosessloven § 41 tredje ledd for høyere retter til å «henholde seg til tidligere dommer i saken».

(31) Det er ingen holdepunkter for at lagmannsretten har brutt sin plikt etter straffeprosessloven § 294 til å sørge for at saken blir fullstendig opplyst. Begrensningen av vitneførselen sammenlignet med behandlingen i tingretten skjedde ved at påtalemyndigheten frafalt vitner.

Forsvarerne fikk imidlertid anledning til å uttale seg, og de vitnene som forsvarerne ønsket opprettholdt, ble likevel ført.

- (32) Etter dette er det etter ankeutvalgets syn klart at det ikke foreligger noe brudd på retten etter EMK artikkel 6 nr. 3 bokstav d for en siktet til å avhøre vitner som blir ført mot ham.
- (33) A har også anført at lagmannsrettens domsgrunner er mangelfulle. Det viser til flere konkrete forhold som ikke er omtalt i lagmannsrettens dom.
- (34) Kravene til domsgrunner er oppsummert slik i HR-2021-871-U avsnitt 17:

«Straffeprosessloven § 40 fjerde ledd bestemmer at domsgrunnene skal 'angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering'. Dette er videre utlagt i rettspraksis som et krav om at det blir redegjort for de sentrale punktene i bevisvurderingen, og at det kort angis hva som har vært avgjørende, jf. blant annet HR-2018-1601-U avsnitt 14. Når tiltalte er frifunnet i tingretten og domfelt i lagmannsretten, som i dette tilfellet, må det dessuten gjøres nærmere rede for bevisvurderingen på de punktene hvor lagmannsretten har konkludert annerledes enn tingretten. Samtidig er det slik at ikke enhver mangel ved begrunnelsen leder til opphevelse, først når sentrale punkter i bevisvurderingen blir stående uforklart må det bli resultatet, se HR-2018-2109-U avsnitt 12 og 13 og HR-2021-528-U med videre henvisninger.»

- (35) Det kreves altså ikke at retten skal gi en fullstendig redegjørelse for alle bevis og alle momenter som har vært avgjørende ved bevisvurderingen. Det er tilstrekkelig å fremheve *hovedpunktene*. Etter ankeutvalgets syn oppfylder lagmannsrettens dom de kravene som stilles. Det blir ikke stående uforklart hva domfellelsen bygger på.
- (36) Ankeutvalget bemerker at frifinnelsen av A i tingretten for postene I b og II a bygde på at retten ikke fant det bevist at hun var klar over at B og C mottok trygdeytelser i de periodene de arbeidet i selskapene som A hadde tilknytning til. De manglene som er anført ved lagmannsrettens domsgrunner, gjelder, slik ankeutvalget forstår det, et annet spørsmål – om B og C er skyldig i grovt bedrageri. Lagmannsrettens konklusjon er i denne sammenheng i samsvar med tingrettens bevisvurdering.
- (37) Etter ankeutvalgets syn er det klart at det heller ikke ut fra en samlet vurdering foreligger noe brudd på kravet til rettfærdig rettergang som følger av Grunnloven § 95 og EMK artikkel 6. Det er dermed klart at As anke over saksbehandlingen knyttet til tiltalen post I b og II a ikke kan føre frem.

Post I b og II a - anken over lovanvendelsen

- (38) B er etter post I b tiltalt og dømt for urettmessig å ha mottatt trygdeytelser ved at han har inngitt uriktige opplysninger om arbeidsforhold og inntekt til NAV. Dersom han hadde gitt riktige opplysninger, ville han ikke ha hatt krav på trygdeytelsene. Den medvirkningen A skal ha ytet til Bs trygdebedrageri, er i tiltalen beskrevet slik:

«A har i egenskap av eier og regnskapsfører i selskapene han har jobbet i medvirket til å legge til rette for at han kunne være i arbeid uten å få lønn registrert på seg.»

- (39) Lagmannsretten har funnet bevist at A sørget for at lønn til B ikke ble utbetalt og innrapportert på riktig måte. Retten beskriver hennes handlemåte slik:
- «A betalte løn til B som medvite blei bokført og meldt til skatteforvaltninga og Aa-registeret som løn til andre tilsette, eller som leigebetaling for fiktivt legehøve. Ho meldte ikkje utlegg eller uttak av kontantar som løn for B. Ho handla då i strid med pliktene sine som rekneskapsfører etter bokførings- og rekneskapslovgivinga, pliktene som tredjepart har for å gje skatteforvaltninga rette opplysningar etter likningslova kap. 5 og skatteforvaltningslova kap. 7, og pliktene som styreleiar og einestyre har etter aksjelova § 6-12 til å organisere verksemda forsvarleg. Opplysningar gjevne til skatteforvaltninga og Aa-registeret har ikkje berre relevans for å berekne skatt, men òg for å berekne og kontrollere ytingar frå NAV. Det var B utvilsamt kjend med.»
- (40) Ankeutvalget ser det som klart at de handlingene som beskrives, utgjør strafferettslig medvirkning. Dersom lønnsutbetalinger til B hadde blitt håndtert på riktig måte fra As side, ville B ikke oppnådd trygdeutbetalinger fra NAV slik han gjorde.
- (41) A er i lagmannsretten domfelt for grovt uaktsom medvirkning. Det bestemmende mindretallet kom til at det ikke kunne utelukkes at A oppfattet at formålet med arrangementene knyttet til lønnsutbetalingene var å unndra skatt, og ikke å oppnå urettmessige trygdeytelser. Det endrer ikke at hun objektivt sett har medvirket til Bs trygdebedrageri.
- (42) Når det gjelder tiltalen post II a, er As medvirkningshandlingene beskrevet noe annerledes i tiltalebeslutningen enn det er gjort under post I b. Det fremgår imidlertid av lagmannsrettens dom at påtalemyndigheten ikke har gjort gjeldende at A skal ha gitt uriktige opplysninger direkte til NAV, men at hun har gjort det mulig for C å villedde NAV til urettmessig å utbetale trygdeytelser til ham. Om handlingene uttaler lagmannsretten:
- «Lagmannsretten finn det samrøystes tvillaust at A forsettleg har utbetalt løn til C som ikkje vart meldt til skatteforvaltninga, men kamouflert som løn til andre, og skattlagd på deira hand.»
- (43) På samme måte som for tiltalen post I b, er det etter ankeutvalgets syn klart at de handlingene lagmannsretten har funnet bevist, objektivt sett utgjør straffbar medvirkning til trygdebedrageri.
- (44) Etter dette er det klart at anken over lovanvendelsen knyttet til tiltalen post I b og II a ikke kan føre frem.

Post XII – anken over saksbehandlingen og lovanvendelsen

- (45) Tiltalen post XII gjelder overtredelse av regnskapsførerloven. Grunnlaget er beskrevet slik:
- «Gjelder nr. 5 A og nr. 10 Z AS.
I hele eller deler av perioden fra 11. august 2012 til 01. oktober 2017 har A og Z AS påtatt seg å besørge føring av regnskap for en rekke ulike selskaper uten å inneha autorisasjon som regnskapsfører og/eller uten å ha ansatt reelle daglige ledere med autorisasjon som regnskapsfører.»
- (46) Z AS drev regnskapsførervirksomhet. A var eier, styreleder og daglig leder i selskapet, men hadde ikke autorisasjon som regnskapsfører.

- (47) I tingretten ble både A og Z AS frifunnet for denne tiltaleposten. Påtalemyndigheten anket ikke frifinnelsen av Z AS, slik at tingrettens dom er rettskraftig for selskapets del.
- (48) Som tingretten, kom lagmannsretten til at selskapet frem til 15. august 2017, det vil si i vesentlige deler av den tiden tiltalen gjelder, hadde tilsatt personer med autorisasjon som regnskapsfører, og at deres funksjon og rolle var slik at det ikke forelå brudd på autorisasjonskravet. Også selskapet Z AS hadde nødvendig autorisasjon frem til 15. august 2017. For denne perioden konkluderte dermed også lagmannsretten med at A ikke kunne domfelles.
- (49) Fra 15. august 2017 ble selskapets autorisasjon tilbakekalt. Kundeporteføljen ble overdratt til et annet selskap 1. oktober 2017. Lagmannsretten kom til at A måtte domfelles for den mellomliggende perioden. Lagmannsretten uttaler i denne sammenheng:

«Når det gjeld tida frå 15. august 2017 til 1. oktober 2017 der Z AS dreiv rekneskapsførerverksemd etter at autorisasjonen var kalla tilbake, syner lagmannsretten til at det i forkant av tilbakekallet hadde det vore langvarig brev- og e-postkontakt mellom Finanstilsynet og B. I tillegg hadde det vore fleire stadlege tilsyn frå Finanstilsynet.

Førehandsvarsel om tilbakekall blei sendt i brev frå Finanstilsynet 12. mai 2017. Vedtak om tilbakekall låg føre 26. juni 2017. Begge breva var stila til MHK Vest AS og inneheldt opplysningar om konsekvensane av at autorisasjonen vart kalla tilbake. I brev 7. september 2017 skreiv B til Finanstilsynet med klage over vedtaket om tilbakekall. I brevet skreiv ho mellom anna:

Vi viser til brev sendt 02.03.2017, 12.05.2017 og 26.06.2017 som vi i dag har mottatt på mail. Disse brevene er av ukjente grunner ikke blitt registrert mottatt og videre behandlet hos MHK Vest AS. Vi har ikke hatt noen god rutine på å registrere innkommet post og vi har dessverre ikke funnet disse brevene. I perioden fra februar og frem til august ble mye av postene liggende i flere uker før den ble åpnet fordi man hadde fokus på å få på plass alle de interne rutine som skal være for at vi er sikker på at vi følger lover og regler.

Lagmannsretten meiner at forklaringa som blei gitt i brevet om at Z AS ikkje hadde fått tilbakekallet før 7. september 2017, ikkje er troverdig. Det er tvillaust at A kjende til tilbakekallet og konsekvensane av det, før vedtaket vart sett i verk 15. august 2017. Lagmannsretten finn at styreleiar og dagleg leiar A handla forsettleg.»

- (50) A gjør gjeldende at lagmannsrettens konklusjon ikke bygger på noen form for bevis utover å konstatere at As forklaring ikke er troverdig. Ankeutvalget oppfatter ikke lagmannsrettens begrunnelse på denne måten. Slik utvalget ser det, har det avgjørende for lagmannsretten vært at kontakten mellom Finanstilsynet og A gjennom lengre tid var omfattende, også utover de brevene A hevder ikke å ha mottatt. I tillegg til brev viser lagmannsretten til e-postkontakt og til stedlige tilsyn. På dette grunnlag har lagmannsretten kommet til at det kan utelukkes at A var ukjent med at autorisasjonen var tilbakekalt fra 15. august 2017.
- (51) A har vist til at tingretten begrunnet sin frifinnelse med at det ikke var holdepunkter for å sette til side en forklaring fra A om at «avviklingen av regnskapsførervirksomheten skjedde i samråd med Finanstilsynet». Lagmannsrettens begrunnelse viser at den har funnet det bevist at kontakten med Finanstilsynet ikke ga A grunnlag for å tro at hun kunne drive regnskapsførervirksomhet uten autorisasjon i den aktuelle perioden, og at A heller ikke hadde

noen slik tro. Begrunnelsen er dermed tilstrekkelig til å vise hvorfor lagmannsretten kom til et annet resultat enn tingretten.

- (52) Ankeutvalgets syn er etter dette at lagmannsretten domsgrunner er tilstrekkelige.
- (53) A har videre anført at lagmannsretten har anvendt forsettskravet feil. Ankeutvalget er ikke enig i dette. Som utvalget allerede har påpekt, fremgår det klart av lagmannsrettens begrunnelse at den har funnet det bevist at A faktisk kjente til at autorisasjonen var tilbakekalt før vedtaket ble satt i verk 15. august 2017.
- (54) A har dessuten vist til at Z AS ble frifunnet i tingretten. Som en del av begrunnelsen for frifinnelsen, viste tingretten til at A ikke hadde handlet forsettlig. Ankeutvalget ser det som klart at frifinnelsen av selskapet ikke er til hinder for domfellelse av A. En rettskraftig avgjørelse overfor én tiltalt er ikke til hinder for domfellelse av en annen selv om domfellelsen helt eller delvis bygger på de samme faktiske forholdene, se blant annet Keiserud m.fl., Straffeprosessloven Kommentirutgave, § 51 note 2, Juridika, revidert 1. januar 2021.
- (55) Etter dette finner ankeutvalget det klart at anken over saksbehandlingen og lovanvendelsen knyttet til tiltalen post XII ikke kan føre frem.

Straffutmålingen – varetektsfradraget

- (56) Ved lagmannsrettens dom ble A dømt til fengsel i to år og fire måneder. I fengselsstraffen ble det gjort fradrag for utholdt varetekt med 200 dager. Verken aktor eller forsvarer var kjent med at A hadde blitt utsatt for ulovlige kroppsvisitasjoner i fengslet, og det var ikke noen bevisførsel om dette i lagmannsretten.
- (57) Partene er nå enige om at A har vært utsatt for ulovlige kroppsvisitasjoner. Ifølge journal fra Bergen fengsel har det skjedd til sammen 31 kroppsvisitasjoner i forbindelse med inngang og utgang fra fengslet.
- (58) Ankeutvalget har foran redegjort for utvalgets kompetanse til å sette ned idømt straff.
- (59) Partene er enige om at A har vært utsatt for ulovlige kroppsvisitasjoner og om omfanget av disse, og om at det bør gis kompensasjon gjennom økt varetektsfradrag. Etter praksis blir kompensasjon gitt gjennom ekstra varetektsfradrag på én dag for to ulovlige kroppsvisitasjoner, jf. HR-2021-1155-A avsnitt 68. Som kompensasjon for urettmessige kroppsvisitasjoner under varetektsfengslingen skal A etter dette ha 16 dager ekstra fradrag for utholdt varetekt. Varetektsfradraget blir etter dette 216 dager.

Inndragningen

- (60) Ved lagmannsrettens dom er A dømt til å tåle inndragning av 110 000 kroner, jf. straffeloven § 67. Inndragningen gjelder oppnådd utbytte i den perioden MHK Vest AS drev regnskapsførervirksomhet uten autorisasjon, jf. tiltalen post XII. Lagmannsretten bygde på at

A kontroll over selskapet innebar at utbyttet var tilfalt henne direkte, jf. straffeloven § 71 første ledd første punktum.

- (61) A har anført at frifinnelsen av Z AS i tingretten stenger for å fremme inndragningskravet mot henne. Det er vist til straffeprosessloven § 51 andre ledd siste punktum og Rt-2012-1282 avsnitt 31, hvor det blant annet heter:

«Regelen må dermed være at utbyttet ikke kan overstige et alternativt krav mot aksjeselskapet.»

- (62) Rettskraftvirkningene av en straffedom gjelder, som utvalget allerede har fremhevet, kun i forhold til den som var siktet i saken. Heller ikke i en inndragningssak som er rettet mot tredjemann, har straffedommen bindende virkning, jf. Andenæs/Myhrer, Norsk straffeprosess, 4. utgave, 2009 på side 459. Høyesteretts uttalelse i Rt-2012-1282 er ut fra sammenhengen en regel om verdiberegningen og er klart ikke ment som en begrensning i selve adgangen til å fremme et inndragningskrav mot aksjonæren.
- (63) Anken over inndragningen kan etter dette klart ikke føre frem.

Øvrige deler av anken – ankeutvalgets konklusjon

- (64) Når det gjelder øvrige deler av anken, er ankeutvalget kommet til at As anke ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller at det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett.
- (65) Ankeutvalgets konklusjon er dermed at varetektsfradraget endres som angitt, men at anken for øvrig nektes fremmet.
- (66) Anken over rettighetstapet er begrenset til det tilfellet at noen del av anken for øvrig fremmes. Det er dermed ikke grunn for utvalget til å gå inn på dette.
- (67) Avgjørelsen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1, gjøres den endring at varetektsfradraget settes til 216 – tohundreogseksten – dager.

BESLUTNING

For øvrig nektes anken fremmet.

Arne Ringnes
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Espen Bergh
(sign.)

Dokumentet er i samsvar med originalen:
Mette Moe